

Номчукчуларның айтырыгларына харыылар

СЭКП ТК-ның органы „Партийжи амдырал“ журналдың бо чыдаың ноябрьда № 15-те „Номчукчуларның айтырыгларына харыылар“ деп болуктен алган.

Партия эге организацияларының шийтирлеринин дугайында

Партия эге организацияларының шийтирлери — ол болза, коммунистерни коллективизацияны, калдык-бир фактыларга, болушунунарга организацияларын хамарлаганы, а ол ишкан калдык-бир сорууганы амдыралга боттандырар талазы-биле тодаргай хемчеглерин илереткен документ болур.

Шийтирленин хевире чыра биддингир ужуру дузалыг. Иччазда-даз хамык ужурунда эвес. Шийтирленин ачылдык кыллары оң редакция-техниктиг хевирезиин-биле холуп болбас. Шийтирленин буттугу үре-түннелдиг болуру оңу канчаар тургусканындан эвес, нинти кезе бар-чотуздан эвес, делгерней азы делгерней өвезинден хамарышпас, а хуралга шийтирленин турар айтырыг кайи хире амдыралчы айтырыг болуп турарында, партия организацияны ол айтырыгын кайи хире хан, биддингир көргөндөгү тодаратынар. Бир эвес шийтирленин холуп ап турар айтырыг партия организацияны айтырыгына амдыралчы ужурунда чок, а хоозун, үрүмчег болур болза, иччазда шийтирленин чексе-даз эки редактор-дизайнер кылды алдыга, азы-херекке ол демей-ле чүпү-даз берейн, а хоозун шийтир болуп арып каар. Бир эвес айтырыгын эки белеткеннен болза, калдык-бир ачыктыг айтырыг талазы-биле холуп алдыгын шийтир үре-түннел чок арып каар болур.

Калдык-даз айтырыгты чуугалажып көрү-биле тургузарга, оң лугайында калдык-бир шийтирленин холуп алыры чүге эртеден чуугала, партия организацияны оң-биле чүпү чедип ап болуру дээрин бүгүн тодаратын турары чууга. Чүге дээ, партия организацияны кылмыр айтырыглары дыка азы-бүрү болганда, шийтирленин белеткенде калдык-бир чыгыш-ай доктаалык хевире турбас ужуруду. Кол чүве болза, чуугалажып турар айтырыг талазы-биле коммунистерни санналары барымдалан турган, ол айтырыгы партия организацияны хамарлаганы шийтирленин шык, тоду көргүзүп, ол айтырыгта хамарыштыр партия организацияны соруугаларын тодаратып илереткен турар.

Шийтирленин бүрүгүне демделээр кезек деп алап турар нинти эгенин херээ иччазда албан эвес. Чикээ, үстүкү партия органынын шийтирленин партия хуралыга чуугалажып көрүп турар үеде, партия органынын шийтирленин чуугалажынгын дүгүн чүдүдери шунтузуна резолюцияга дагынап кирген херээ черак чок. Чуугалажып көрүп турар айтырыгы партия организацияны хамарлаганы резолюцияга илереткенге-ле четчир болган кол чүве болза, үстүкү партия органынын шийтирленин амдыралга боттандырылган партия организацияны чүпү кылмыр, оңу тоду айтыр. Партия эге организацияларынын шийтирленин а ол ишкан чамык өске айтырыглар талазы-биле нинти кезекти кириген база-ла херээ чок.

Иччазда-даз шийтирленин нинти эгени кириген херек бар, чок бө дээр дугайында айтырыгын чуугалажып көрүп турар айтырыгын характер байланын көрүп турган, партия хурамы болу шийтирлээр ужуруду.

Партия хуралдарында шийтирленин турар чамык айтырыглар талазы-биле шийтирленин чүгө практиктик соруугаларын тодаратып эвес, харын чорутуван азылдың кыска түннелдигин үндүрүп, чедикшиинин болган четпес талазын демделээр, тодаргайларга шийтирленин кыска нинти эгени кирири болза ачыктыг деп чүвени практиктик көргүзүп турар. Чикээ кылдыр партия эге организацияларынын өткөт-сонгулалыг хуралдарын азылдың. Ол хуралдарга партия организацияны чыда чоруткан ачык-чоруду-газын түннелдигин биддингир болгай, мынчанга ачыктыг чедикшиинин, четпес талазынын түннелдигин шийтирленин демделээр ачыктыг. Бо таварыкта өске таварыгаларга ишкан, нинти эге база-ла кыска болур ужуруду.

Партия хуралынын шийтирленин тодаргай, буттуг болур ужуруду. Партия, совет албан черлеринде, чамык удурутчуларга азы-бүрү даагазар дугайында В. И. Ленин болушун чагаларына, телеграммаларына дөрү харысалгалыг кижилери, алаптыг, тодаргай даагаларын, күсүдериин тодаргай хуусаларын айтыр деп ветени биддингир болгай. Ол ветелдер партияны шийтирленин база-ла бүрүн хамарлар.

Партияны шийтирленин ачык-херекче удурута-дыр, коммунистерни бүгү коллективизацияны партияны чамык кижигүнеринин практиктик ачык-чоруду-газын улгап башкаар даш шийтирленин холуп ап турар. Мынчанга партияны шийтирленин болза, партия организацияны хурунунда турар соруугаларын күсүдериинге эртеден чууга тодаргай хемчеглерин көргөн турар ужуруду. Бир эвес шийтирленин чамык болуктерде күсүдериин хуусаларын доктаалык тургуспаан, кимнар кылмы күсүдериин айткан болза, ол шийтирленин долу үнелг эвес болур. Нинти байдалдарын, кылтырыглар-

дан, йерөөлдерден тургустунган тоду эвес доктаал организацик ужуру-дуза чок болуру биддингир. Тодаргай болуктерини орнуна, «ханьлардыр», «күштелдер», «калбартыр» болган оон-да өске ол ишкан, нинти сестер-биле доктап шийтирлер кымга чүпү-даз хуулетпейн турар болган ачыктыг чүдүдериин бээр туржун, харын мырнай ачык чок рольду ойноп, партия хуралынын шийтирленин коммунистерни шык эвес хамарлаганын төртүндүрүп, курут хоозун чорукче хуулурун болур.

Кажан айтырыг эки белеткеннен өскө керектиг ужурунче саяниип киребейн, калдык хемчеглерин чорударын билбес болганда иччаз шийтирленин холуп ап турар.

Партияны шийтирленин ачыктыг кылмырды коммунистер калбаа-биле кирешкенде, чүгө иччазда партия эге организацияны мурунда турар соруугаларын ам чедикшиинин боттандырып болур. Шийтирленин партияны бүгү организацияны коллективизация дуржулга илеретинген турар ужуруду. Шийтирленин кылмыр тургузарга коммунистерни илереткен болдаларын болган санналарын бүгү талаалыг кирири эртеден чууга.

Кол-да чүве болза—айтырыгын ужурун тодаратып, өзүлүг ачыктыг болган практиктик хемчеглерин айтыры болур. Мынчанга партия эге организацияларын хуралдарын белеткенде, чорударга коммунистерни белдери, оларын санналарын өрөшүн көр, а хурал чоруп турар үеде партия кижигүнери айтырыгларын хостуг, төлөтүп чуугалажырынга калбак арганы бээр хандырып чууга. Коммунистерни үнелг бүгү санналарын холуп алган доктаалга илереткен турар ужуруду.

Материалды бүгү тала-биле өрөшүн көр, баш бурнулар улуг белеткен ачыктыг чорудары негетинер айтырыглар практиктик туруп болур. Мындыг таварыгаларда бо айтырыгын билер шымар болуш коммунистерге ол айтырыгын өрөшүн алган, а хуралдык болууга тодаргай санналар-биле чүве чуугалаар кылдыр даагар болза ачыктыг. Иччазда-даз ол санналардан хаман чокка, кирип турар төлөвилеге негеделери, эшгерин азы шийтирленин өске төлөвилеге кириер калбак арганы бүгү коммунистерге хандырып турар ужуруду.

Мынчанга партия эге организацияны шийтирленин калдык болур чүвө деп айтырыгын чүгө редакциялар техниктиг айтырыг ишкан, анаа бир чүве кылдыр көрүп болбас. Шийтирленин үре-түннелдиг болуру партия организацияны ачыктыг дегенден, тоң чууга айтырыгларын иччаз үндүрүп билдирген, коммунистерни коллективизация дуржулгазынга даанып турган, ол айтырыгларын ачыктыг кылмырды болган холуп алган шийтирленин боттандырып даш демселдиг күженишиинден хамарлар. Кол чүве болза, партия хуралынын шийтирленин күсүдериин турары, партия комитети, партбюро, партия организацияны секретари партия хуралынын соон-дурый лоран оң күсүдериин организастаары болур, а даразында элчегилг хуралга холуп алган шийтирленин амдыралга боттандырып талазы-биле чүпү кылганын коммунистерге динияктык турары болур.

Бөлгүмнерге кичээлдерини үчөт-данзын канчаар чорудары?

Бөлгүмнүн ачыктыгын үчөт-данзын журналга (тетрадька) чоруп турар. Журналга бөлгүмнүн киржигири бүрүгүнүч кичээлге көп турганын, кичээлдерини темаларын болган оларын эргиткенни үеин (ай, хүнүн) демделген турар. Чамык пропагандалар оон аныда динияктыкка салган айтырыгларын бижип, динияктыклардан кым чүве чуугалажып демделген ап турар. Партия чыдажышы-кымынын четкиниги ачыктыгын дугайында өз чүгүла сан-түннелер партия рай-көму үрүгүчү мөңнөп түннел, бөлгүмнөрдө кичээлдерини шынарын үрүгүчү соннуурган, мынд калдык темаларын өрөшүн турарын, кичээлдерде динияктыкларын олуруж турарын билеп ап турар апаар. Иччазда-даз, оңу кылдыр даш кымга-даз херек чок, пропагандаларын шак үеин өлүмөр недела санынын мезгелдеринче, өлүм хевирлеринче кирген херээ база чок. Партия райкомдарынын пропаганда болган агитация килдетири ачык-чоруду-газын боттарынын күштерин кичээлдер дугайында недела бүрүгүнүч статистиктиг сан-түннелер чыгырыч эвес, а харын партия эге организацияларына үрүгүчү барып, кичээлдерде олуруж, бөлгүмнөрдүн пропагандаларын болган динияктыкларын-биле чуугалажырыч улгап-накчыларга салган айтырыгларын бижип, турар, саяны өткөттарын барымдалаарында, чер-черде пронагал ачыктыгын байланы-биле таныктыг динияктык харылааны тулуп турган, партия чыдажышынын өлүмөр темалы-биле хемчеглерин амыр ужуруду. Бөлгүмнөрдүн ачыктыгын таныктыг алдыга, партия райкомунун пронагал болган агитация килдизи активтен теоретиктиг белеткенди коммунистерни кириштирер бүгү аргалар бар-

Хабаровск край. Бо чылын Амурда Комсомольскте башкы институту ачылган. Ийн факультеттерге— орус дыл болган литературалык база физика-математикалык факультеттеринде 150 ачык кижиг өрөшүн турар. Чурута: физика-математика факультетинин 1-ги курсунун студенттери физика лабораториясында практиктик кичээлде. Фото В. Байдаловуу. СЭТА-ның прессклещени.

Декабрьнын баштайгы он хонунда

Союзгаоттралык автороталык чыдаачылары чүк сөөртүлгөни оонаалды ай санында ачык күсөшүн келген. Декабрьнын баштайгы он хонунда-ла чамык чыдаачылар чартык айнын шааны күсөшүлгөн.

Степан Кузнецов он хонунда 4746 тонна тодаратып ачылды, ол болза, он беш хүнүн оонаалды бешин 110 хуу күсөткени болур. Ол ишкан Виктор Литвинов, Николай Патчин, Сергей Соколов болган оон-да өске элөөн ван чыдаачылар коллективте социалистик чыдаачы алган хүдөөлдерин ачык күсөшүн турар.

Автомашиналарын соксаал чок маңнашынын, үрөшкенин чок хөдөшкенин септешкенин хынамчалыг эки ачылдык чыдаачылар. Автороталык чыдаачыларында аштер Ермолаев, Кускаев шышан хүн норманы үрүгүчү 140—150 хуу күсөшүн турарлар хей.

А. БАТАЛОВ

Чоннун кадыкшылынга

Былды районун Бара-Талда медпункт артелекенин эш Денинмаа чонуну кадыктык чаалай амдыралы даш ак-сеткилдиг ачылды турар. Бодуну билин бедидер даш мога чок ачылдымынан, эш Денинмаа өмөдиг келгенерге эелде, чыдаачыга кайи-даз үе барын, өчкү дуржамчызын чедирип турар.

Эш Денинмаа чүгө медпунктуга олура ачылды-биле кызыгарына ийин, суртун чурттакчыларын, колхозтун түс-түс бригадаларын үрүгүчү эрлп, аарынын бодурбаан-биле тайылбыр ачылдын кал-бартын турар. Бо чыдын 11 айларын дуржууда ол 27 бөдөөлөрүн чорутушаан, кадыкшылгага хамарышкан 9 лекцияларын томчаш.

К. МЕНДИВОТ.

Мергежилдиг малчын

Эрлин районун «Коммунизмче орук» кезде ачыл-агыл артелини койжуу коммунист Чингит 1949 чыдап баш нинтиг илал мал калдарын, чаш мал доруктурарынын талазы-биле колхозтун мергежилдиг малчын болуп турар.

Эш Чингит 1949 чыда 250 баш хой хүдөө алган, 4 чыл иштинде 1465 баш чедир өстүргөн. Бо чыдын 274 хойдан 288 хураганарын доруктурган эш Чингит малчыларга үдериин көргүзүп турар. Топнас хураганарын өске хойларга чыгыштырып азы экистиктеп доруктурган турар. Кымжын төртүнгөн чаш хураганарын 15 тонна чедир өт салыр чериктукый калжага ажаан, оларга чымчак си-генин борбактай шараан азып бээр. Оң мынчалдыр ажаан доруктурган хураганарын улуг шымар болуп турар.

Мергежилдиг малчын бүгү калжааларын бүрүн чыгылап септээр, малынын чып чеми кыштагаларында чедирип алган.

Н. НУРЗАТ.

Район өлүк белеткээр планын күсөткен

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Анныр сезонун чөп ажыглашпаан, сүртүгө өлүк кириригнин планын күсөшүр хемчеглер Сүт-Хал районда бо чыдын багай эвес организастатыган. Заготживсырь контролер колхозтар-биле керези чогутур өлүк чырып, мергежилдиг ачыктыгын бригадаларын, аштегелерин эилелден айткарар даш элөөн ачыктыгын чоруткан.

Районун ачыктыгын аштер сезонуну өлүк планын декабрьны эгизинде-ле 104 хуу күсөткен. Дин тынжынын талазы-биле оонаалды район 120 хуу күсөткен.

Сталин аттыг, «Сталинчы орук» колхозтарын баштаар черлерин ачыктыгын белеткенди база организастыг айткарар талазы-биле эки ачылды. Оларны анныр бригадаларын планын мранта ачык күсөткен. Ол колхозтарын дуржулгазын ачыктыгын аштер Донлар, Семее-ол ишкан хей оругалыг келгенерин кайи-даз колхозтарын көргүзүп болур. Районда аннашынын улгамчылар турар.

„Лениннің чагыглары“ колхозтун делгеглеринде

Бүгү-эвилелдин кезде ачыл-агыл делгеглеринин «Урал» павильонунда Курган областын Шадринск районда «Лениннің чагыглары» колхозтун көргүзгелери бүгү улуга булуур университет болуп турар. Колхозчу өрөшүндө Терентий Семенович Мальцевтин чедикшиинин чырыкчалдыр көргүсөйр делгегилер оңу соннуур-гачыг. Ол колхозтун ханаларында көргүз-гүлөр Урал чанында Мальцев суртук Бүгү-эвилелдин чөвүлө хуралы чоруп турганы ишкан болатын. Мынд колхозчуларга, оңу болган трактор бригадаларынын бригадирлери, профессорлар, партияны ачылдыкчылары, агрономнар болган машина-трактор станцияларынын директорлары боттарынын санналарын болган дуржугаларын калбаа-биле солчуп турарлар.

Маңа иччаз-бүрү крайларын, областарын, республикаларын төлөөлери чыгыс-чангылы-биле болган бөдү-бөдү айыл-биле көзүп турарлар. Бөрүчүлөр Мальцевтин чаа агротехниказын чүгө соннуурган, билеп алыр даш көзүп турар эвес, харын оңу түс-түс черлерин бай-далыга таарыштыр канчаар шийткенин алырын бүтүрелди-биле өрөшүн турарлар.

Курган областын Чашинск районда Комсомол МТС-тин кол агроному Никита Терентьевич Жуков колхозтун ханаларда көргүзгелерин тайылбырлап турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадринский кездеме болуп турар болган ол белик дүштү даш патриоттук шийткенин төрөөн чуртуп болур, мынчанга чыгып келген көрүчүлөр Терентий Мальцев биле чангыс чуртук агрономуну болууну практиктик ачыктыгын тодаргай чикештери-биле халыктын ийгиликтерин айтырып турар. Ол районун чери Шадр

ИДЕЯ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ХАНЫ УТКА-ШЫНАРЛЫК КИНО ЧУРУК

Областың кино үндүр чөйрөсүндө чедишкенин ууну турар «Улут өгүзү» деп чаа уран-чечен кино-чүрүк совет аялчыны алгынч дугайын көрүчтө бугурайдан болгаш соңуруганчыг кыдыр чугаалап берип турар. Кино-чүрүктү чогаалчы В. Кочетовтун «Журбинер» деп романына үндөйлөп тургускан. Ол болза, совет кино уран-чүрүккө кайгамчык болушкун. Кино-чүрүк көрүчүлөрүнүн бүгү соңуугаалы хаара туткан. Чүгө дөргө, шынап-ла мида бугурайт боттот, шынычы уран-чүрүккө кол кезе—дирит, угаангыр болдым, бистин кижилеринеке шынакшы-биле долунган дидим үн, амдыралды хандыр бистри, күн-ажычын кижинин делегейин чааргып калсаатар экон түгүдүт соңуугаалыг Фүзүл көрүстүгөн. Ол бүгү көрүчүлүн мурунча чаагаар-ла боттары төртүнүп турарар. Кино-чүрүктү кол үнөлт чүгүт мыда.

Кинонун сценаристери—«Журбинер» деп романын автору В. Кочетов биле чогаалчы С. Кара олар романын утканшынын база оо маалыларынын омур-хөвирин көргүзүп шыдаанар. Ол шынап кинонун режиссеру И. Хейфиц э-не шынычы болгаш уре-түнөйтөг орукту шылап алган. Оон түшөлүндө олар боттарынын чогаалына совет аялчыны кижинин шыларын, база күзөл-болдыралынын байлашканын хей анымын, оон соңуугааларынын делегейин дамчыдып берип, оон угаан-болз талазы-биле амдыралды долугу-биле көрүскөнөр. Мыда маалылар боттарынын чок кижилеринин салым-чоду дөш сагыш салып турар. Олар боттарынын амы-хуулагы харыздаларына, амдырал-чуртталгазына бергелерге ужурашп, анаа шылатканын турарлар. Бо бүгү көрүчүлөрдө-милкиниң мерген күөстүнгенинин журунун кижилеринин эсе-кежигине материалды үнөлөрүн тургузуп турар өки сеткилдиг, кызыкмас күөстүнгө совет кижинин завотун күш-ажычын колдөткөнгө канчаар угаан кирип турары илерейлетирер.

Оон чөйрөгө, Алексей Журбинин Катя Травникова берге орутут шынапшынын көргүзүргө-ле чечир. Инакшы оларнын байлыгына-ла кижинин төлөтүп чорунун талазы-биле чөгүм шылаада болган. Ол шылаадага совет ки-

жинин чырыктыгы, эрес-дидим, шитпиринг сеткил-сагыжы, берге таваржы берген өндүгө оон шынакшы, хүндүлөп билиринин күжү тилөөн. Катя бодунун хуу амагылаан кычкыдага таваржыр. Ол күзөчөл болгаш бугурачөл шынак кыс, илг шынакшыды билер бугурайт кизи дөш бир ойлуу чок чөйгө көгүтүрүшөр. Доктаамал шынакшы чок тованчыга дора көрдүргөн болгаш хармысраан демги уртг бодунун амы-дыралынын эң берге минутанын чурттай арттырып турар. Ол-ла минутала Катяга кызыгар чок шынакшы, оон шынычы эки Алексей Журбин боду анаа чедип келир. Катя-биле Алексейнин оң ужура-жымышыны—кинода эң күшүгү болууну-кунуарнын бирээни, азы совет кижилеринин угаан-сагыш талазы-биле байлакшынын база чаагай сеткилдиги аялдып турар.

Илья Журбинин омур-хөвирин бүгү кинонун идеялыг болгаш уран-чечен төвү болуп турар. Бодунун соңууга болгаш күш-ажыч шынакшынын күжүн мида тодаргайлап турар.

Орус аялчынын оң бөтүнүн өзгөчөй ролун артист Борис Андреев көрүчүгө чедиптир кылдыр ойноган. Оон шыаы аялчыны өт-бүлөнин баштыгы Матвей Журбинин берге ролун артист С. Лукьянов амдыралчы, дирит, соңуу көргүзүгүт кылдыр илереткен.

Кино-чүрүктө Илья Журбинин өңүтү өңүтү аялчыны Василевтун, чапачыг, чиктиг чаныг инженер Скобелевтин, азы-ишчи аныч инженер уруг Зина Иванованын, алактин сөзүгүн Антон Журбинин ролдарын артистер А. Баталов, Н. Сергеев, Н. Гриценко, аныч артист А. Кройберг болгаш өскөлөр-даа таланттары-биле күөсөдип турарлар.

Завотун улут совет өт-бүлөсинин дугайында о кино болза, социалистиг реализмдин чачылдын хакчы чокка эдерибаша, амдыралды чуроп көргүзүргө партияны, шынычы угаан, коммунист тургузукчу—совет аялчыны кижиге шынакшы, оон чогаалчыны күштеринге база оон улут хөкөмүн тиле-гезинге ханы идегеди батышпап турар.

Бистин совет кинематографияны чаа чедишкени «Улут өгүзү» деп кайгамчык кино-чүрүктү көрүчүлөр ханы өөрүшкүдө-биле утканнар.

С. САНДО.

Москва болгаш Сталинград хоорайларның чурттакчылары Хиросима хоорайның чурттакчыларына харыылап турар

Москва хоорай Советинин күөсөкөмүн дарагыз М. А. Яснов биле Сталинград хоорай Советинин күөсөкөмүн дарагыз С. И. Шапуров олар Хиросима хоорайнын (Япония) дарагыз дөргө Синдзо Хамаи-ден чагаалап алган. Ол хоорайны атом-нуг бомба-биле бомбалаанга бээр 9 чыл болганына холбаштыр Хиросима хоорайнын митингине чыгыган хамаат-ларын аяролук чөпөктөп бүгү хөвирлерин ажылаарын хоругдуар болгаш атомнуг энергияга контроль тургузар деп кай-гырыгы үндүренин оң чагаалары дим-наткан.

Москва болгаш Сталинград хоорайлар-нын чурттакчылары Хиросима хоорайнын хамааттарынын эрге-ажыктарына бол-гаш оларнын бүгү делегейге үр тайбынче күзөл-чүткүдүн деткир бээр дөргөнгө Синдзо Хамаи идеяны илереткен.

Сталинград хоорай Советинин күөсөкөмүн дарагыз С. И. Шапуров бо чылдың декабрь 10-да дөргө Синдзо Хамаини адынга даразындагы чагааны чоруткан:

«Япония
Хиросима хоорайнын дарагыз дөргө Синдзо Хамаиге.
Хундулуг дөргө дара!»

1954 чылдын август 25-теги чагаалар-биле, Хиросима хоорайнын хамааттарынын митингине хүтөп адынган тайбынчы декларация-биле болгаш резолюция-биле таныш-каш, атомнуг болгаш водородтук чөпөктөп айымында ижи төрөлгөнгө чейин чайдыр деп чаагай соңуугааларын салып турар Силерин ап чорудуп турар хөвирлерин Сталинград хоорайнын хамааттарынын эрге-ажыктарына болгаш күзөл-чүткүдөргө бурнуу-биле таар-жып турар деп чүвени Силерге дына-дырып бодунун хүтөзөгөн кылдыр сап-пур төв.

Сталинград хоорайнын чурттакчылары бүгү совет уаус-биле бир дөмөй бүгү делегейге тайбынч дөш, атомнуг болгаш водородтук чөпөктөп хоругдуар дөш демисежин турар болгаш оң негеделерин эңирине чедир быжым-биле негээр.

Сталинград хоорайнын хоорай Советинин күөсөкөмү ол тайбынч соңуугаалар-ны ботандырыбаша, Ковентри хоорай-нын (Англия) хоорай советинин төлөөлөр-биле кадм атомнуг болгаш водородтук чөпөктөп хоругдуар дугайында Катти-лан Нацлар Организацыясына Ковентри болгаш Сталинград хоорайларына кадм кылган кийгырынга 1954 чылдын ноябрь 9-та ат салган.

Швед хаан черинин музыка академиязының кижигүнгө Д. Шостаковичини соңгаан

СТОГОЛМ. Декабрь 9-та Стогольмга хаан черинин музыка академиязынын хура-лынга совет композитор Дмитрий Шо-

стаковичин академияны кижигүнгө соңгаан. (СЭТА).

Ол кийгырты, а ол шынап Хиросима хоорайнын чурттакчыларынын митин-гинге хүтөп адынган декларация бол-гаш резолюция бүгү делегейге тайбынч дөш демиселди хөкөмгө ишти сал-мышкын болуп турар.

Чаа улам-на үрөкчөй дайынның ай-мынчыга удуу угаанган силерниң чаа-гай ашкы-чорудууларга байыр чедир-башаан, Хиросима хоорайнын чуртта-кчылары тайбынч дөш, улустар аразынга найбар дөш демиселге улам шыаыг чедишкенин билер деп мөөн болу-нун болгаш Сталинград хоорайнын чур-ттакчыларынын сеткилдиги ханымында күөп турарын оларга дамчыдарын диле-ди.

Москва хоорай Советинин күөсөкөмүн дарагыз М. А. Яснов декабрь 11-де Хи-росима хоорайнын дарагыз адынга даразындагы чагааны чоруткан:

«Япония
Хиросима хоорайнын дарагыз дөргө Синдзо Хамаиге.
Хундулуг дөргө дара!»

1954 чылдын август 26-дагы силер-нин чагаан база атомнуг болгаш водо-родтук чөпөктөп хоругдуар дөш Хи-росима хоорайнын чурттакчыларынын массалыг митингине анаа капысраан тайбынчы декларация болгаш резолю-ция адынган.

Москва хоорайнын бүгү чурттакчыла-ры болгаш мен бодум атомнуг болгаш водородтук чөпөктөп ажылаарынын ай-мынчында ижи төрөлгөнгө хөкөмүн чеди амыр болгаш бүгү делегейге үр тайбынчы хандыр деп силерин чаа-гай күзөл-чүткүдөргө бурнуу-биле кат-тыкшы база оон деткип турарымынги силерге болгаш Хиросима хоорайнын бүгү чурттакчыларына бүтүрөдир-биле бо таварыганы ажылашкан.

Хамаарышкан арунелер атомнуг, во-дородтук болгаш массалыг уузулашкын-ны өске-даа чөпөктөп ажылашас деп байырдыг болгаш чугаажок хүтө-зөгөн боттарыга амыр дугайында Совет чаактыг 1953 чылдын декабрь 21-де кийрген саналы Москва хоорайнын чурттакчылары бүгү совет уаус-биле бир дөмөй иши-биле деткип турар. Массалыг уузулашкынның бүгү чөпөктөп бур-нуу-биле хоругдуарыне орукка баштай-гы базым болуп ол санал Силерниң күзөл-чүткүдөргө болгаш тайбынч база улустар аразынга чаагай тура-со-рук дөш демисел хөкөмүн бүгү талаакчыла-рынын күзөл-чүткүдөргө тааржып ту-рар деп болзар мен.

Бельгияның Коммунистг партиязынын XI съездизи

БРЮССЕЛЬ, декабрь 10. (СЭТА). Бель-гияның Коммунистг партиязынын XI съездизинин дүүнү хуралиныг саң-хөө контроль комиссияныг идеяны дим-чан, идеяны Вердоот кылган. Оон соода маддат болгаш саналга комиссия-ларынын соңуугаалары болган.

Компартиянын чигине секретары Э. Зальманн отчёт илеткелгич талазы-биле шүтүмчүлөдөргө Бельгиянын Коммунистг партиязынын Төп Комите-тинин Политбюро бажытуу болгаш Ан-терпен федерациянын политиктиг сек-ретары Ван Вел Бранден, «Бельгиянын Уаус аныктарына» депшигелгит аны-ктар организацианын чигине сек-ретары Понселе болгаш өскөлөр-даа түвө чугаалаан.

Бельгиянын Коммунистг партиязы-нын XI съездизинин Совет Эвилелинин Коммунистг партиязынын Төп Комите-тинин чедирген байырын съездиге номчу-дынаткан, төлөөлөр ону тура дыннаан.

Ол байырда чугаалаан болза:

БЕЛЬГИЯНЫН КОММУНИСТГ ПАРТИЯЗЫНЫН XI НАЦИОНАЛ СЪЕЗДИЗИНГЕ
Совет Эвилелинин Коммунистг пар-тиязынын Төп Комитети Бельгиянын Коммунистг партиязынын XI национал съездизинге амы-дунманын байыр чедир-пур.

Бельгиянын Коммунистг партиязы бодунун хүрөөзөчүн организациа болгаш идеяны талазы-биле быжыдарынын, ажыкчы агынын чыгыге эки ханды-рарынын болгаш аялчы чонарын амдыралчы эрге-ажыктарын камгалаары-нын тайбынч чуртун национал хама-рышпас чоругу дөш, герман милитариз-мин катан төртүткөргө болгаш чаа дайынның айымынга улут демиселге Бельгиянын бүгү күштерин сыйыг кат-тыктарынын хөкөмгө чедишкенин бол-гаш Совет Эвилелинин Коммунистг партиязынын Төп Комитети иши-биле күөп тур.

Совет Эвилелинин Коммунистг партиязынын Төп Комитети.

Чехословак-совет найырал айынын доозулганы

ПРАГА, декабрь 13. Чехословак-совет найыралды чаңкала болган айы дүүн Чехословакияга доозулган.
Найырал айынын хүннеринде Чехословак-совет найырал эйлаел бугу-радынын совет чаргычыларынын, му-рунчак совет эртемни, культураны бол-гаш уран-чүрүктү чедишкенин кам-баш-биле негөөткөн.

Найырал айынын хүннеринде Чехословакияныг аялчы чонары амы-дунма Совет Эвилелинин талаакчыларын ишиг шынакшы-биле уткуп турганнар.

Чехословак-совет найырал айынын чугула чүгүт болза, совет кино-фильм-нер-

ниң фестивалы болган. Найырал айыныг хүннеринде «Валдисарай фонтаны» деп беттеги, «Бач канач каткымда» «Шуурган» болгаш өске-даа шыларын база көргүсөн. Бут бөмбүтүн, фехтование, баскетбол талазы-биле спорт мар-гылаалары болгалаан.

Чехословак-совет найырал айынын те-зилде чаа он-он муң аялчы чонар чехословак-совет найырал эвилелинде кижигүнгө кирген, Чехословакияныг болгаш Совет Эвилелинин улустарынын буулабас найыралын көргүскөнөр.

(СЭТА).

БҮР-нун эртемнер Академиязынга белек

ПЕКИН. Сяньхуа агенттелинин дамчы-дып турарын бугура алгыра, декабрь 9-та Кыдат Уаус Республиканы эртемнер Академиязынын президиумунун хурали-нда СССР-ни эртемнер Академиязынын корреспондент кижигуу В. А. Коуда СССР-ни эртемнер Академиязынын президиумунун мурундан делегейниг кай-гамчык улут хөрүн картаны (чүрүгү) БҮР-нун эртемнер Академиязынга белек кылдыр дамчылып берген.

В. А. Коуда ол белекти тыпсып тура-мындыг карта чүгө ийи кезек болуп ту-рар, оон бирээни Совет Эвилелинде туруп турар деп медегезен.

Делегейниң бо хөрүн картаны делегей-

де эң байлап хөрүн кураллары барып эртем бугура-биле бугурадып турар деп Коуда чугаалаан. Чер бөмбүрөөчү харага куралдарынын ядамгынын дугайында империалистг чурттарын эртемен-неринин тургусканыг негечи теорияны бо карта шитпирин-биле ойтур шаап турар.

Бо чаагай үнөлт белек болза, совет болгаш ыдат эртемендерин аразында тургузукчу кадм ажылашканыг хөкөмгө бажы болуп деп БҮР-нун эртемнер Академиязынын президентига Го Мо-же картаны хүтөп ап тура медегезен.

(СЭТА).

Совет фильмеринин Чехословакияда чедишкени

ПРАГА. Чехословак-совет найыралды айып холбаштыр болуп эртен совет кинофильмдеринин фестивалы Чехослова-киянын хоорайларында болгаш суура-рынга доозулган.
Четге эвес медкелер бугура алгыра, ук айныг чүгө баштайгы ийи неделяда совет киноларын үш миллион ажыг кижиг көргөн. «Шыныч өндүктөр», «Монда Анна», «Бышкан билгиниң аттеста-

ды» деп совет кинолар оза улут чедиш-кенин камгала болган.
Прагага, Остравага, Пльзенте, Братис-лавага болгаш Чехословакиянын өске-даа хоорайларыга болуп эртен кино фести-вальдарга СССР-ниң улустун артистери Б. Чирков, М. Жаров болгаш совет кино уран-чүрүктү өске-даа көскү ажылаачы-лары киришкен.

(СЭТА).

Солун чагылдазының планын күөсеткен

Сүт-Хал району төп болгаш область со-лундарынын, журналдарыныг 1955 чыл-да чагылдагы планын 103 хуу күөсет-кен, область шитиниң бүгү-ле чагылы-галынын планы база күөстүнгөн. Чижээ, «Тываның аныктары» солунунун планы 109 хуу, «Шыныч»—102 хуу күөстүнгөн.

Солуннар болгаш журналдар чагылы-галын организациыг чорудар талазы-биле Баров аттыг колхозта эш Банчыр-еол, «Шыныч орукта»—эш Шоппаз олар ап-сеткилдиг, өки ажылааннар.
Парлаага негеделеринин болгаш та-

радырынын район сабырынын эргелек-чин эш Дамдык парлаага чагылыгалыг колхозтарга, сумуларга, суураарга тара-дып чорудар дугайында чонун орту-зуга организациыг болгаш масса-полит-тиктиг ажыдарыг идеяныг чоруткан.

Индиг-даа болза, парлаага чагылыга-зын камбартыр ажыла четпестер бар. Бо талазы-биле Баланын аттыг колхозта эш Монгуз-оол, Жданов аттыг колхозта эш Чыдым, Сүт-Хал МТС-те эш Ноку-жап олар шыныч ажылааннар.

А. АКАРА.

Христиан шажынның тывылганы болгаш ангы талазы-биле утка-шынары

Марксизм-ленинизм болза, кандыг-даа шажынның, оон иштинде христиан шажы-нын болгаш моральдык тывылганын ангы талазы-биле үндөшкенин эртем бугура-биле эң боттуу-биле болгаш ханымы-биле илереткен. Мөөн-биле кадм марксизм-ленинизм болза, аялчы чонарын угаан болза талазы-биле куландырынын болгаш оларнын ангы талазы-биле сөрөм-челелен холбашканын чөпөк кылдыр империализминин калбаа-биле ажылап турарын христиан мировоззрененин болгаш христиан шажынның куландырынын моральдык сыйластап илередип турар.

Шажын бүтүрүп, оон иштинде христиан шажын болза, шажыга чүдүрүп кижилер-нин медресинге бойдузугу болгаш иштинде-дин билимне болушканынын хоо-зуг, эртемге улур кылдыр көрүчүктелери болур, ол болушкуннар «бурганниң бүгү күчүдү күзөл-биле» болуп турар үстү ораның күштеринин кандыг-бир хөдөлүшкени шынап кылдыр оларга са-гындырар. Эртемге удуулангыштыр кандыг-даа шажын болза, бурган бойдузуг болгаш иштиндедин хөгжүдөшкенин үндөтүп болур деп чарлап, бурган төөгүнү чыгар, дайымын, хоозурады, аарымын чыгадыр, харын-даа бурган чокка кижиниң бажынын дүгү бенин дүшпөс деп база өске-даа ол шынап эртемге улур хоралыг болал-биле чүдүгелгит кижилерин сургап турары билдинтир. Дараачы агылар эр-темге болгаш революцияга улур, шажын-ның бо куландыгыч мировоззрененин боттарынын соңуугааларына калбаа-биле ажылап турар.

В. И. Ленинниң бижээни болза: «Бүгү-ле, кандыг-даа дарыкчы агылар ботта-рынын тергилденин камгалаарына ийи социал функциялары: дерзидекиниң функциязы болгаш даамалыг функциязын тергеп турар. Дерзидекиниң—дарыкчы-ларын удуулангышканын болгаш илкен-шөшкенин базар ужурут. Лама болза, дарыкчыларын оожурдаар, ангы тала-зы-биле тергилдеди хөвөр артырыбашаан

тургаш, түрөгделерин болгаш когаралдар-ны чымчалдырын перспективаларын чур-куп көргүзүп ужурут, а ычангам олар-нын тергилде-биле эштептер, оларны ре-волюстуг хөдөлүшкенин хөдөөлүрдүр, оларнын революстуг хөвүн турудулар, оларнын революстуг шитпиринг чорун үрөгдөөр» (В. И. Ленин, Чогаалдар, т. 21, арзы 206).

Дарыкчыларын «оожургалдырыны», оларын молчүкчүлөр-биле эштептеринин, молчүкчү тургузугу быжылаарына бол-гаш капиталдык тергилден турар чур-тарында аялчы чонарын революстуг идеяны холбашканына дузалап турар функцияны бүгү шажын, оон иштинде христиан шажын күөсөдип келген болгаш ам бо үгө-даа күөсөдип турар.

ХРИСТИАН ШАЖЫНЫН ТЫВЫЛГАНЫ

Христиан шажынын тыптып келгенин эртем бугура-биле билиш амыр төлөөр, христиан шажынның тывылганын бол-гаш улам шыап хөгжүдөшкенин үндөтүп аныктарынын экономиктиг, политиктиг бол-гаш идеологтук демиселди шылачөл төөр-дөр эргөжөк чугула.

Он төс чус аял чыдарынын мурунча христиан шажынның тыптып кезрин бол-гаш угаан үндөшкенин социалдыг чыдаага болза, кул эдилеки Рим империяга улур демиселге аштырышыкына таварышкан кижилерин болгаш хей-хей улустарын эрге-шалэ чок чоруп болган.

Язы-бүрү бүгү аймактарын, улустар-нын болгаш расаларын куландырып хей салыг дайынарын түнөшкөндө рим чынап аныкчылар эжелеп алган, оларнын хейү Италияга болгаш Грецияга кол аялчыны күжү болуп турганнар. Бир хостуг кижиге ортума-биле 18 кулар өнөтүп турган хоорайлар бар тургулаан. Улагу-улут хоорайларын болгаш кул эдилеки эзел чөвөрүн чонунун хей кезин болуп турган, бодунун ала-чүрүгүн-да, төрөөн литература, дылдан болгаш

адымдарың болгаш эрге-шалэ чок улустарың» ала-чаагар шымакшыны болуп тыптып келген (Б. Маркс биле Ф. Энгельс, Чогаалдар, т. XVI, II кезээ, арзы 409).

Улустарын болгаш куларын револю-стуг баштыкчыларын (Спартактың болгаш өскөлөрүн-даа) аштырган чоруп бодунун күштеринге чаагыр, чүгө бурганниң хуулазынын күштеринин дузаламчыныга идегээр болгаш револю-стуг демиселден отбалаар чорукка оларын чедирген.

Евангель христиан шажынын миро-воззрененинге болгаш моральныг эзел улут садыдары бургуңу грек реалистыг философ Платонун болгаш оон салга-чы—еврей бонанычы Филон Александринин философу болгаш шажыныг чүдүгүчү бодуларын чедирген. Өлүм чок сузунениринин дугайында моральныг болгаш бугурайдан талазыга канчаар-да аздок улут садыдарын рим төөгүчү-лерин, млагына севатор Сикстинг болгаш кул чораш Эпиктеттиң өөрдүн, а ол шынап рим империянын хей сангыг шажынарынның чүдүгелери чедирген, ол шажынарын евангельчилер үлөргөп алган болгаш чок турган Исус Христоска бижээн.

ХРИСТОС ДЭЭРЗИ ЧОРААН БЕ?

Христиан шажын Христос дугайында массаларын легенда чугаазы-биле хол-баштып тургустунган. Төгү талазы-биле алгыра Христос деп ийи кижиг чок турган дээр дугайын эртеги хри-стиан шажынын хей сангыг ол үгелги кижилерин, оон иштинде грек төөгүчү Паутартын, төөгүчүлөр Тациттин, Иосиф Флавийнин болгаш өске-даа хей-хей төөгүчүлөрүн Христос дугайын шытаваган эртерип турганы-ла шүт хөкөмөш турар.

Оон даразында үнгүдөөн христиан шажыныг чүдүгүчү бижикчелер Христос дугайында негеделерин чогааларына кийриниң орадалышканын, мычала-даа амыг эртем рим, грек болгаш еврей төө-гүчүлөрүн чогааларына «өвөлдө» озадып кирген чүдүлери сойгастап чаа шаккан.

Христостун төөгү талазы-биле туруп турган дөргөнгө бугурадып быжылаары-биле рим лама Дионисий болза, Христос Риминиң үндөшкенин тургустунганында бээр 753 чылдагы төртүткөн деп даап санаарын чүгө бистин үнөң 532 чылда саналдан. Иччангам «Христостун төртүткөнгө бээр» чыл саналазы чүгө бистин үнөң VI чүс чылда өгөдөн, а чыл саналазын Германияга болгаш Францияга чүгө XVII чүс чылдан, а Россияга 1700 чылдан эжелеп чоруткан. Ол үгө чедир христиан шажын чыл саналазын «эртемчөй» бугурап тургускан» үнөңден бээр чору-дуп турган (кажан-даа, кым-даа тургу-лаан, -а мөгөш-биле туруп келген чүдү-дү мычаар көрбөзүн айтыр хөкөк).

Харын-даа евангелистер безин боттары-нын бурганның төртүткөн чымын тө-дөргөй-биле айтып шылааннар, чүгө дөргө, шынында хөкөк кырында ийиң төртүткөңгө чок турган. Чижээдөргө, Луца болза, Христостун баштайгы ийиң түтүштүгү Иродтун, Антипатин болгаш Квирийнин үнөңдө, баштайгы чүдү-чүлөр Ананян болгаш Каифадын үнөңдө болган деп чугаалап турар. А шы-нында Квирийн Христостун түтүштү-гүн евангелистерин даап бодан алган үнөңниң мурунда 60 чыл бурунгаар өлгөн, а Иерусалимге баштайгы ийи чү-дүкчүлөр бир үгө кажан-даа турбааннар. Евангелистер болза, ол үгө Палестинага турбаан ийиле, азы Христостун «төрү-түнгөн» соода эзел үр үгө эртенде тургустунуп келген Назарет (Христостун «төрүткөн» соода 130 чыл болгонда үндөшкөнгө), Капернаум, Вифсаду. Хоразин хоорайларын сагындырдып ту-рарлар.

Евангелистер тоолуг Христоска эң-не чөвүдөшкөн бодуларын бижип турарлар, чүг

